

EVALUATIERAPPORT PARTICIPATIEPROCES WIJKRADEN

Gemeente Enschede

Colofon

Dit evaluatierapport is een resultaat van de Evaluatiesessie op 16 november 2023. Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Uitgave

Relevant Gesprek
Voortsweg 131
7523 CD Enschede
(053) 430 70 44

Versienummer	2.0
Datum	4 maart 2024
Auteurs:	Barbara Borghuis

Samenvatting

Van mei 2022 tot en met mei 2023 heeft gemeente Enschede een participatieproces doorlopen om te komen tot nieuwe samenwerkingsafspraken tussen de gemeente en de wijkraden. In dit rapport staan de uitkomsten van het proces dat we hebben geëvalueerd.

Aanleiding

In het Actieplan Samenlevingsgericht werken van gemeente Enschede is opgenomen dat de samenwerkingsafspraken met wijkorganen vernieuwd moeten worden. De Regeling Wijkorganen (2008) is verouderd en toe aan een herziening. De regeling omvat de mogelijkheid als wijkorgaan voor vier jaar erkenning te krijgen als adviesorgaan van het College van B&W. Het doel van de nieuwe samenwerkingsafspraken zoals genoemd zijn: *'Basisafspraken op hoofdlijnen die een invulling geven aan de positie van wijkorganen binnen de Participatieverordening.'* Vanuit bestuur is meegegeven dat er met de wijkorganen geparticipeerd moest worden op het niveau van coproduceren, om samen te komen tot de nieuwe samenwerkingsafspraken. In het eerste en tweede hoofdstuk van dit rapport, staat meer informatie over het doorlopen proces.

De leerpunten

Tijdens de fysieke evaluatiesessie hebben we als groep de top 12 leerpunten geïdentificeerd: 6 valkuilen en 6 succesfactoren. Dit hebben we gedaan door het doorlopen participatieproces zorgvuldig te evalueren met behulp van de evaluatiekaarten van het Relevant Gesprek®.

De belangrijkste leerpunten van het doorlopen participatieproces zijn 1) dat de participatie en inhoud niet door dezelfde persoon begeleid moeten worden. Dit is teveel belasting voor één persoon, waardoor er sneller misstappen worden gemaakt. En 2) dat communicatie naar alle publieksgroepen belangrijk is om iedereen op de hoogte te houden van de voortgang. Door goed projectmanagement en voldoende tijd en capaciteit hebben er goede participatiegesprekken plaatsgevonden die hebben geleid tot de nieuwe regeling. De overige leerpunten staan per punt uitgewerkt in hoofdstuk 3 van het rapport.

Conclusie

Het doorlopen participatieproces heeft positief bijgedragen aan het vooraf bepaalde eindresultaat van nieuwe samenwerkingsafspraken met de wijkorganen. De relevante belanghebbenden hebben daar ruim invloed op gehad.

Inhoudsopgave

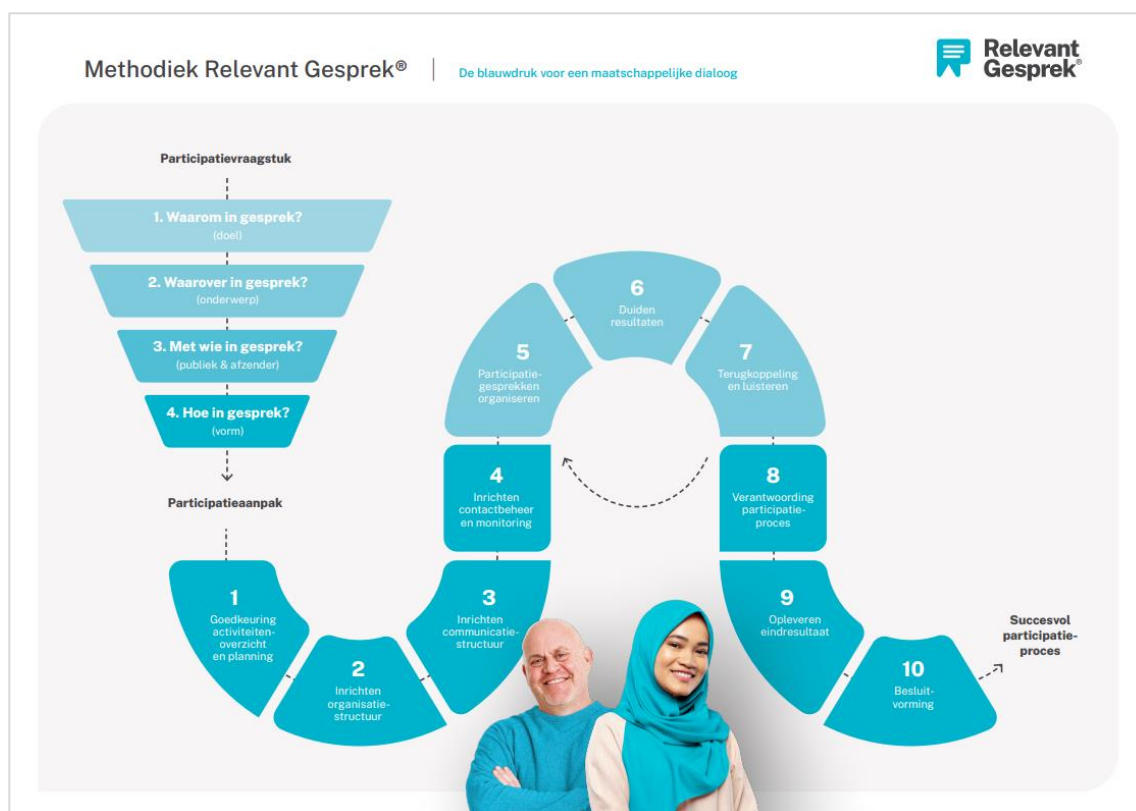
1. Inleiding.....	5
2. Het participatievraagstuk.....	7
3. De evaluatie en leerpunten.....	10
4. Score participatiecriteria	17
Bijlage 1. De structuur van een participatieproces	19
Bijlage 2. Lijst van aangeleverde documenten.....	20

1. Inleiding

In dit evaluatierapport geven we de resultaten van de evaluatie van het participatieproces om te komen tot nieuwe samenwerkingsafspraken van de gemeente Enschede met de wijkraden. Onderstaand een omschrijving van de manier waarop we het participatieproces geëvalueerd hebben.

1.1. Methodiek Relevant Gesprek® als basis

De methodiek Relevant Gesprek® dient als basis voor het evalueren van het participatieproces. Met de structuur van het Relevant Gesprek® kun je een participatieaanpak ontwikkelen, de aanpak uitvoeren maar ook het proces evalueren. Voor de evaluatie hebben we gebruik gemaakt van bijhorende evaluatiekaarten.

Zie bijlage 1 voor een vergrote weergave.

1.2. Deskresearch

Op basis van de aangeleverde stukken en documenten hebben we ons een beeld gevormd van het participatieproces. Zie bijlage 2 voor de lijst van aangeleverde documenten.

1.3. Evaluatiesessie

Op 16 november 2023 hebben we een evaluatiesessie georganiseerd met de volgende deelnemers:

- Inge Stegeman, opdrachtgever en stadsdeelmanager Noord & Oost
- Jeffrey Brinkman, opdrachtnemer, projectleider en participatieadviseur
- Toon Barendsen, junior participatieadviseur
- Tanja Rijsman, teamleider participatieteam
- Malu Hertzdahl, senior strategisch adviseur
- Harriet Wilbrink, adviseur juridische zaken

- Joris Luijsterburg, wijkregisseur stadsdeelmanagement West

Aan de hand van de evaluatiekaarten van de methodiek Relevant Gesprek® hebben de deelnemers het proces doorgelopen en aangegeven wat hun ervaringen zijn. Het proces helpt om de individuele ervaringen te vertalen naar een gemeenschappelijk beeld van het participatieproces, waarbij de leerpunten zijn samengevat in een top 12 leerpunten: 6 succesfactoren en 6 valkuilen. De resultaten van het deskresearch en de evaluatiesessie zijn verwerkt in dit evaluatierapport.

Meer weten?

Voor vragen over het participatieproces en de evaluatie kunt u contact opnemen met het Participatieteam van de gemeente Enschede of direct met de participatieadviseur Jeffrey Brinkman. Dit kan per mail via j.brinkman@enschede.nl.

2. Het participatievraagstuk

Onderstaand geven we een omschrijving van het participatievraagstuk en het doorlopen participatieproces in hoofdlijnen. Om daarmee de context te geven voor lezers die niet betrokken zijn geweest bij het participatieproces zelf. We omschrijven het participatieproces aan de hand van de structuur van het Relevant Gesprek® (zie hoofdstuk 1 en bijlage 1).

2.1. Het participatievraagstuk

Inhoudelijk vraagstuk

In het Actieplan Samenlevingsgericht werken is opgenomen dat de samenwerkingsafspraken met wijkorganen vernieuwd moeten worden. De Regeling Wijkorganen (2008) is verouderd en toe aan een herziening. De regeling omvat de mogelijkheid als wijkorgaan voor vier jaar erkenning te krijgen als adviesorgaan van het College van B&W. De subsidieverordening regelt een subsidiemogelijkheid voor de kosten van het wijkorgaan. In de vastgestelde Participatieverordening van maart 2022 is Dorps- en wijkdemocratie ook opgenomen als hoofdstuk. Deze is, mede in afwachting van het participatieproces m.b.t de wijkraden, open gelaten. Het doel van de nieuwe samenwerkingsafspraken zoals genoemd in het projectplan is: *'Basisafspraken op hoofdlijnen die een invulling geven aan de positie van wijkorganen binnen de Participatieverordening.'*

Opdrachtgeverschap

Bestuurlijk opdrachtgever is Niels van de Berg

Ambtelijk opdrachtgever is Inge Stegeman

Opdrachtnemer en projectleider is Jeffrey Brinkman

Vanuit de gemeenteraad werd meegegeven dat dit proces in coproductie met belanghebbenden zou plaatsvinden. Dit kwam voort uit het beoogde eindresultaat: nieuwe samenwerkingsafspraken tussen gemeente Enschede en de wijkorganen. Omdat een samenwerking vanuit twee kanten komt, is ook de keuze gemaakt om deze samen vorm te geven. Daarnaast heet het College van B&W akkoord gegeven op het participatieplan waarin het opgenomen participatieniveau coproduceren was.

Besluitvormingsproces

De participatieverordening schrijft bij coproductie voor dat het bestuursorgaan voorafgaand aan het proces een participatieplan ter besluitvorming krijgt aangeboden. Deze is op 7 juni 2022 aangeboden aan het College van B&W en akkoord bevonden. Daaropvolgend is de raad per brief geïnformeerd.

2.2. Ontwikkelen participatieaanpak en commitment

Maken participatieaanpak (op basis van de 4 sleutels)

Er is een participatieaanpak gemaakt aan de hand van een Relevant Gesprek® sessie. In de aanpak is een proces uitgelijnd om met de wijkraden en andere belanghebbenden in gesprek te gaan. Later in het proces is er een tweede Relevant Gesprek® sessie georganiseerd die specifiek ging over het stadsbreed betrekken van inwoners.

Commitment participatieaanpak

Het college was in eerste instantie de beslisser en heeft commitment gegeven op de participatieaanpak.

2.3. Uitvoeren participatieaanpak

Basis op orde (stap 1 t/m 4)

Op basis van de participatieaanpak was er een planning gemaakt en capaciteit geregeld (stap 1 en 2). Achteraf was er meer tijd en capaciteit nodig dan was voorzien. Op basis van onderstaande inschatting van de uiteindelijk bestede tijd en geld, kan hier rekening mee gehouden worden in een volgend participatieproces.

Tijd en geld	Inschatting vooraf	Werkelijk besteed
Doorlooptijd	Mei 2022 t/m november 2022 = 6 maanden	Mei 2022 t/m mei 2023 = 12 maanden
Capaciteit	2 participatieadviseurs: 1 voor 8 uur per week en 1 voor 5 uur per week. Totaal is 300 uren	2 participatieadviseur x 8 uur x 12 maanden = 800 uren
Geld	Capaciteit 300 uren a € 100 per uur = € 30.000,- Inkoop (middelen, locaties, gespreksleiding) = € 10.000 Totaal= € 40.000,-	Capaciteit 800 uren a € 100,- per uur = € 80.000,- Inloop (middelen, locaties, gespreksleiding) = € 20.000,- Totaal = € 100.000,-

Gespreksrondes (stap 5 t/m 7)

Er zijn twee fasen doorlopen. Elke fase kende meerdere gespreksrondes.

Fase 1. Inventariseren

Inventariseren meningen en ideeën over samenwerking gemeente, ambtenaren en inwoners met wijkorganen.

Gespreksronde	Wanneer?	Met wie?	Toelichting
Stedelijke bijeenkomst wijkorganen	Juli 2022	60 wijkraadsleden, ambtenaren en raad	Druk bezocht en goede bijeenkomst om ideeën op te halen over de toekomstige samenwerking met de gemeente.
Kerngroepsoverleggen	Juli t/m oktober 2022	9 vertegenwoordigers wijkraden	4 kerngroepsvergaderingen waarin er een gezamenlijk beeld werd gevormd van de toekomstige samenwerking met de gemeente. Als input werd de huidige regeling onder de loep genomen en werden voorbeelden van andere gemeenten gedeeld ter inspiratie.
Advies café/ Sociaal in Enschede	September 2022	30 ambtenaren	Twee bijeenkomsten met ambtenaren waarin werd opgehaald hoe ambtenaren de toekomstige samenwerking met wijkraden zien en hoe dat effect heeft op hun werk.
Inwoners enquête	Oktober 2022	1060 inwoners	Samen met de kerngroepsleden is een enquête uitgezet om de visie van inwoners op wijkorganen op te halen.

In juli en oktober 2022 is er een nieuwsbrief verstuurd aan de wijkorganen, raad en andere stakeholders met informatie over proces en terugkoppeling op de opgehaalde input.

Fase 2. Nieuwe samenwerkingsafspraken

Ontwikkelen en commitment nieuwe samenwerkingsafspraken.

Gespreksronde	Wanneer?	Met wie?	Toelichting
Stedelijke bijeenkomst wijkorganen	November 2022	Vertegenwoordiging vanuit 14 wijkorganen, 12 ambtenaren en 6 raadsleden/ fractie-vertegenwoordigers	In deze bijeenkomst is het voorstel voor de nieuwe samenwerkingsafspraken gedeeld en besproken.
Kerngroepsoverleggen	November 2022 t/m maart 2023	9 vertegenwoordigers wijkraden	3 kernroepvergaderingen waarin de nieuwe samenwerkingsregeling verder is uitgewerkt.
Stadsdeelmanagers overleg	Januari t/m maart 2023	Met alle stadsdeelmanagers	Tijdens 2 reguliere overleggen zijn de nieuwe samenwerkingsafspraken voorgelegd.
Bijeenkomst wijkregisseurs	Januari 2023	Met alle wijkregisseurs	De wijkregisseurs krijgen in de nieuwe samenwerking een actieve- en coachende rol. Op advies van de stadsdeelmanagers is een bijeenkomst voor wijkregisseurs georganiseerd om in gesprek te gaan over deze nieuwe rol.
Stadsdeelgesprekken	April 2023	Met alle wijkraadsleden in de betreffende stadsdelen	In vijf stadsdeelgesprekken zijn de nieuwe samenwerkingsafspraken toegelicht en is commitment opgehaald.

In januari 2023 is er een nieuwsbrief verstuurd aan de wijkorganen, raad en andere stakeholders met informatie over proces en de huidige status.

Opleveren eindresultaat (stap 8 t/m 10)

Er is een subsidieverordening 2023 opgesteld waarin beschreven staat welke activiteiten een wijkorgaan doet en op welk samenwerkingsniveau. Daar is een subsidiehoogte aan verbonden. Het wijkorgaan vraagt elk jaar de subsidie aan na een gesprek met stadsdeelmanagement. Een belangrijke wijziging is dat het model van erkend/niet-erkend is beëindigd. Om meer recht te doen aan de diversiteit van de wijkorganen erkent de gemeente alle bewonersorganisaties.

De volgende (opgeleverde) documenten zijn onderdeel van het eindresultaat:

- Bijzondere Subsidieverordening Wijkorganen (2023)
- Participatieverordening (2022)
- Handreiking wijkorganen
- Uitvoeringsplan samenwerking wijkorganen en gemeente

Voor meer informatie over de nieuwe samenwerkingsafspraken verwijzen we naar bovenstaande documenten.

3. De evaluatie en leerpunten

3.1. De evaluatievraag

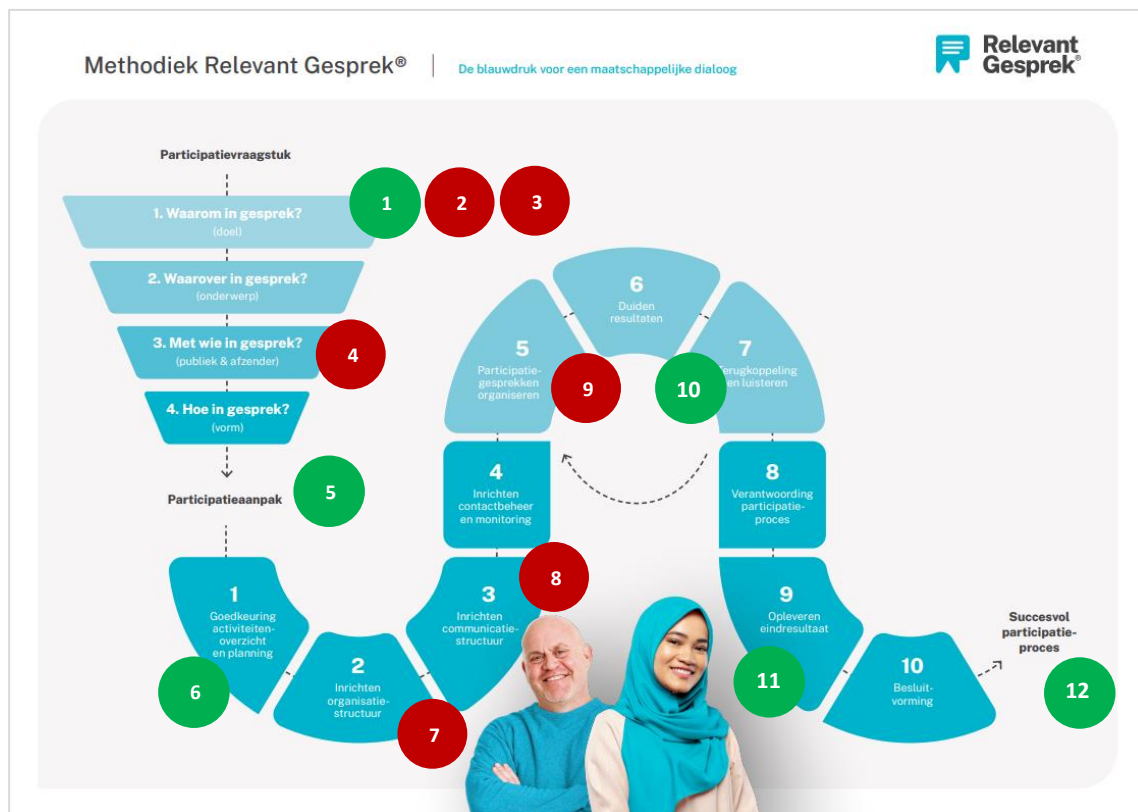
De evaluatievraag is vooraf als volgt gedefinieerd: 'Wat kunnen we leren van dit coproductieproces?' Dit is het eerste coproductieproces dat op deze manier, binnen de participatieverordening, georganiseerd is. Het participatieteam wil van dit proces leren en bepalen wat de succesfactoren en valkuilen zijn.

3.2. Antwoord op de evaluatievraag: de 12 leerpunten

Onderstaand de leerpunten die de meeste positieve en negatieve impact hadden op het participatieproces.

Moment	Impact	Leerpunt
Sleutel 1. Waarom in gesprek?		1. Duidelijk eindresultaat
Sleutel 1. Waarom in gesprek?		2. Onvoldoende scheiding tussen inhoud en proces
Sleutel 1. Waarom in gesprek?		3. Coproductie als doel i.p.v. als kader
Sleutel 3. Met wie in gesprek?		4. Niet alle publieksgroepen vooraf in beeld
Participatieaanpak		5. Aandacht voor een participatieaanpak
Stap 1. Geld en tijd		6. Voldoende tijd en capaciteit voor de uitvoering
Stap 2. Inrichten organisatiestructuur		7. Onduidelijke rol en taakverdeling in de uitvoering
Stap 3. Inrichten communicatiestructuur		8. Beperkte aandacht voor communicatie naar alle publieksgroepen
Stap 5. Participatiegesprekken		9. Beperkte aandacht voor de relatie
Stap 7. Terugkoppeling		10. Snelle terugkoppeling
Stap 9. Opleveren eindresultaat		11. Resultaten verwerkt in eindresultaat
Einde participatieproces		12. Overdracht naar volgende fase

Toelichting op leerpunten

1

Leerpunt 1. Duidelijk eindresultaat

Toelichting vanuit de methodiek

Om goed inhoudelijk te kunnen sturen in het participatieproces, is het belangrijk dat het gewenste eindresultaat helder is. Dit is waar je in het participatieproces naartoe stuurt. In sleutel 1 van de methodiek kijken we goed naar het gewenste eindresultaat.

In dit participatieproces was het eindresultaat helder.

Reflectie op het participatieproces

Het eindresultaat in dit participatieproces was helder: een nieuwe regeling voor de samenwerkingsafspraken met de wijkrazen. De huidige regeling sloot niet meer aan. Hoe die nieuwe manier van samenwerken eruit moest zien was nog niet bekend. Dat was het onderwerp van gesprek.

Er werd in de evaluatie opgemerkt dat in beginsel de wens was voor een vernieuwende innovatieve manier van samenwerken. De uiteindelijke uitkomst is wel anders dan de huidige manier van samenwerken, maar mogelijk niet heel innovatief. Dat komt mogelijk omdat de huidige subsidieregeling het vertrekpunt is geweest.

Toelichting vanuit de methodiek

Voor een goede organisatie van het participatieproces, is het belangrijk dat taken en verantwoordelijkheden helder zijn. In de methodiek scheiden we daarom inhoud en proces. Met de inhoud bedoelen we de verantwoordelijkheid voor het inhoudelijke eindresultaat, zoals de herinrichting van een plein of het nieuwe welzijnsbeleid. Met proces bedoelen we de verantwoordelijkheid voor het organiseren van momenten waarop de omgeving kan meedenken/doen. Als inhoud en proces niet scherp gescheiden zijn, dan heeft dat als risico dat je in het proces of de inhoud blijft hangen en daardoor niet verder komt.

Reflectie op het participatieproces

In dit participatieproces was de participatieadviseur verantwoordelijk voor zowel het participatieproces als de inhoud. Het niet scheiden van inhoud en proces zag je terug in het uitlijnen van het proces op participatiestappen in plaats van de inhoudelijke stappen. Voorbeeld van participatiestappen zijn: het organiseren van een startbijeenkomst, kerngroepsoverleggen, sturen van de nieuwsbrief enz. Voorbeeld van inhoudelijke stappen zijn: ophalen van wensen en ideeën voor nieuwe manier van samenwerken, keuzen maken uit samenwerkingsvormen, uitwerken nieuwe samenwerkingsafspraken.

Doordat de stappen niet geheel waren uitgelijnd op de inhoud, konden de deelnemers niet goed worden meegenomen in het verloop van het proces en ook wanneer ze wel/niet hun input konden leveren en wanneer een inhoudelijke fase was afgesloten. Daardoor leefde het idee dat er gedurende de gehele periode input kon worden gedeeld. Dit is met name door de actieve wijkraad zo gevoeld. Omdat er geen inhoudelijke stappen waren genoemd, kon niet worden teruggegeven dat een bepaalde fase al afgesloten was.

Het niet scheiden van inhoud en proces werkte ook door in de rol- en taakverdeling in de uitvoering. Zie verdere toelichting in leerpunt 7: Onduidelijke rol- en taakverdeling in de inhoud.

Toelichting vanuit de methodiek

In sleutel 1 "waarom in gesprek" van de methodiek bepaal je voor het inhoudelijke vraagstuk wat het participatiedoel is (waarom wil je de omgeving betrekken?) en wat de maximale ruimte van inbreng is die daarbij hoort. Als je bijvoorbeeld eigenaarschap wilt creëren, dat hoort daar coproduceren en/of meebeslissen bij. Maar als je de kwaliteit van een nieuwe maatregel wilt vergroten, kan dat met raadplegen of adviseren. De ruimte van invloed is daarmee een kader waarbinnen je het participatieproces organiseert.

In dit participatieproces leek de coproductie meer een doel dan een kader.

Reflectie op het participatieproces

In dit participatieproces was coproductie door de gemeenteraad vooraf meegegeven in dit vraagstuk vanwege het beoogde eindresultaat. Coproductie was dan ook het uitgangspunt/doel waarop het participatieproces werd uitgelijnd. Dit is ook in lijn met leerpunt 2 'participatie is leidend i.p.v. de inhoud'. Vooraf was het idee dat de coproductie gedurende het hele proces met alle belanghebbenden zou moeten plaatsvinden. Dat bleek uiteindelijk ook niet haalbaar en er zijn verschillende groepen

gevormd met verschillende ruimte van inbreng (kerngroep meewerken/coproductie, alle wijkraden en ambtenaren meedenken/adviseren, inwoners meedenken/raadplegen).

4

Leerpunt 4. Niet alle publieksgroepen waren vooraf in beeld

Toelichting vanuit de methodiek

In sleutel 3 "met wie in gesprek?" bepaal je welke publieksgroepen je gaat betrekken, om daarmee je eindresultaat en participatiedoel te behalen. Zodat je geen relevant publieksgroepen vergeet. Of onnodig publieksgroepen uitnodigt die niet relevant zijn.

In dit participatieproces kwamen we tot de conclusie dat er bepaalde publieksgroepen achteraf gezien onvoldoende betrokken waren.

Reflectie op het participatieproces

In het participatieproces is met name gewerkt met de kerngroep en de wijkraden. Richting het einde van het proces en bij het opleveren van het eindresultaat (stap 9) was de gemeenteraad, die uiteindelijk de interne beslisser was, en één actief wijkorgaan het (nog) niet eens met het voorstel voor de nieuwe samenwerkingsafspraken. Dat was een signaal dat deze publieksgroepen mogelijk niet voldoende waren aangehaakt/gehoord.

Achteraf gezien was de groep interne beslissers inderdaad niet benoemd als publieksgroepen in de participatieaanpak en daardoor ook niet meegenomen in het participatieproces. De actieve wijkraad had achteraf gezien voldoende signalen gegeven dat hij (meer) gehoord wilde worden. Zij hadden zich ook aangemeld voor de klankbordgroep die niet doorging. Achteraf gezien hadden ze een plek moeten krijgen in de kerngroep.

5

Leerpunt 5. Aandacht voor de participatieaanpak

Toelichting vanuit de methodiek

Het maken van een participatieaanpak is een succesfactor voor het organiseren van een succesvol participatieproces. Je krijgt daarmee duidelijkheid over wie je waarover en hoe gaat betrekken. En je kunt daarmee voldoende tijd en geld aan de voorkant organiseren.

In dit participatieproces was er vooraf een participatieaanpak gemaakt.

Reflectie op het participatieproces

Er is vooraf een participatieaanpak gemaakt. Dat heeft vooraf geholpen in een scherp beeld krijgen wat er nodig was voor de uitvoering. Daardoor was er vooraf helder wat er aan capaciteit en planning nodig was en kon dit ook vooraf geregeld worden. Leerpunten 1 t/m 4 gaan over de inhoud van de participatieaanpak.

Leerpunt 6. Voldoende tijd en capaciteit voor de uitvoering

Toelichting vanuit de methodiek

Het beschikbaar hebben van voldoende tijd, capaciteit en geld is een belangrijke succesfactor voor het organiseren van een succesvol participatieproces.

In dit participatieproces was er vooraf tijd, capaciteit en geld geregeld.

Reflectie op het participatieproces

Er waren twee participatieadviseurs die de tijd en capaciteit hadden om dit participatieproces te organiseren. Daarnaast waren er voldoende middelen voor het doen van extra onderzoek en het inschakelen van extra capaciteit voor bijeenkomsten. De uitloop in tijd veroorzaakte geen andere uitdagingen, waardoor het proces goed kon worden afgerond.

Leerpunt 7. Onduidelijke rol en taakverdeling

Toelichting vanuit de methodiek

In stap 2 van de uitvoering richten we de organisatiestructuur in: wie doet wat? Een onduidelijke rol- en taakverdeling heeft als risico dat de uit te voeren acties niet goed op elkaar afgestemd zijn of bepaalde acties helemaal niet uitgevoerd worden.

In dit participatieproces zien we dat de participatieadviseur verantwoordelijk was voor (te)veel rollen.

Reflectie op het participatieproces

De participatieadviseur was, naast het participatieproces, ook verantwoordelijk voor de inhoud. Dit komt doordat in de participatieaanpak inhoud en proces niet gescheiden zijn (zie leerpunt 2). Het niet scheiden van inhoud en proces werkt dan door in de uitvoering. Waardoor de participatieadviseur in dit proces ook verantwoordelijk was voor de inhoudelijke keuzes die in de loop van het participatieproces gemaakt moesten worden, zoals het duiden van de opgehaalde resultaten (stap 6 van de uitvoering) en het verwerken van de resultaten in een nieuwe samenwerkingsafspraken (stap 9).

We concludeerden in de evaluatie, dat de participatieadviseur ook verantwoordelijk was voor de communicatie. Er was namelijk geen communicatieadviseur aangehaakt. Maar de invulling van de communicatie was, naast het terugkoppelen van de participatiegesprekken, niet uitgewerkt. In de publieksanalyse waren er geen publieksgroepen benoemd voor meeweten, waardoor de publieksgroep interne beslissers en wijkrazen bij de presentatie van het eindresultaat verrast waren over de uitkomst en het er niet gelijk mee eens waren. Dat had als effect dat het proces uiteindelijk een half jaar vertraging opliep.

De participatieadviseur was ook verantwoordelijk voor de relatie. Toen de actieve wijkraad (zoals genoemd in leerpunt 4) van zich liet horen, ging de participatieadviseur met de betreffende wijkraad in gesprek. In de evaluatie kwamen we tot de conclusie, dat de gewenste actie voor de wijkraad meer lag op relatie (gehoord willen worden) dan op de inhoud. Het was achteraf beter geweest om de wijkregisseur in te zetten voor deze relatierol en niet de participatieadviseur.

Toelichting vanuit de methodiek

Tijdige en heldere communicatie over het proces naar de betrokken publieksgroepen is een belangrijke succesfactor. Daarvoor is het belangrijk om vooraf de communicatiekanalen in te richten waarmee je gaat communiceren. Denk aan een landingspagina met informatie over de inhoud en het proces. Of een nieuwsbrief.

In dit participatieproces was er beperkte aandacht voor de communicatie over het participatieproces naar andere publieksgroepen.

Reflectie op het participatieproces

In dit participatieproces werd er een terugkoppeling gegeven aan de betrokken deelnemers van een participatiegesprek via een digitale nieuwsbrief. Daarnaast waren er uiteindelijk geen middelen en kanalen voor de andere publieksgroepen om geïnformeerd te blijven. Er is wel ingezet op een klankbordgroep voor de wijkorganen, om ze op deze manier betrokken te houden gedurende het proces, echter was hier geen animo voor. Daarom is deze klankbordgroep niet gevormd. Verder kwam dit leerpunt ook deels voort uit dat de publieksgroepen die op het niveau zaten van meeweten vooraf niet scherp in beeld waren (leerpunt 4), waardoor het ook niet nodig leek om breder te communiceren. Voor deze meeweet publieksgroepen bleef het daardoor lang stil en waren ze verrast toen het uiteindelijke nieuwe samenwerkingsvoorstel op tafel lag.

Toelichting vanuit de methodiek

Voor of tijdens het participatieproces kun je te maken krijgen met publieksgroepen die het er niet mee eens zijn en van zich laten horen. Dat is niet altijd te voorkomen. Het gaat er ook niet om de emotie weg te nemen of om te voorkomen dat er emotie ontstaat. Het gaat erom dat je dat ziet als een signaal om meer aandacht te schenken aan de relatie. In de methodiek werken we daarvoor met de communicatiepiramide van inhoud-proces-relatie.

In dit participatieproces is er een actieve wijkraad opgestaan die het niet eens was met het nieuwe samenwerkingsvoorstel.

Reflectie op het participatieproces

In de evaluatie kwamen we tot de conclusie dat de actieve wijkraad al vroeg in het proces van zich had laten horen. Dat was eigenlijk al een signaal. Deze wijkraad had zich aangemeld voor de klankbordgroep, maar die ging niet door. En deze wijkraad zat ook niet in de kerngroep. Wat achteraf gezien misschien een goed idee was geweest. Nu heeft de wijkraad van zich laten horen toen het eindresultaat bijna gereed was. Dat heeft veel aandacht en gesprekken nodig gehad. Gezien de grote ontevredenheid van de wijkraad met het voorliggende voorstel, was het achteraf ook de vraag of de participatieadviseur de aangewezen persoon was om deze (relatie) gesprekken te voeren. Deze rol zou beter passen bij de betreffende wijkregisseur, die ook belang heeft bij een goede relatie.

Toelichting vanuit de methodiek

Een van de veel gehoorde klachten bij participatie is dat deelnemers niets terug horen nadat ze hun input hebben geleverd. Met een snelle en transparante terugkoppeling houd je de publieksgroepen goed aangehaakt.

In dit participatieproces hebben alle deelnemers na een participatiebijeenkomst een terugkoppeling ontvangen.

Reflectie op het participatieproces

Na elke participatiegesprek ontvingen de deelnemers een terugkoppeling via een digitale nieuwsbrief. De terugkoppeling naar de deelnemers was snel en transparant.

Toelichting vanuit de methodiek

Het participatieproces ondersteunt het inhoudelijke vraagstuk bij het betrekken van de omgeving. De opgehaalde resultaten landen uiteindelijk weer in het inhoudelijke eindresultaat. Als er weinig van de uitkomsten van het participatieproces worden overgenomen, dan is er mogelijk sprake van participatie voor de Bühne.

In dit participatieproces zijn de resultaten verwerkt in het eindresultaat.

Reflectie op het participatieproces

De input uit de gesprekken is de basis geweest voor de nieuwe regeling, waar uiteindelijk drie niveaus van samenwerking uit is gekomen. De actieve wijkraad had het liever anders gezien, die wilde zijn juridische positie behouden. Omdat een ruime meerderheid van 95% van de wijkleden zich kon vinden in het nieuwe voorstel, is daarvoor gekozen en heeft de gemeenteraad hier positief over besloten.

Toelichting vanuit de methodiek

Na afronding van het participatieproces en het opleveren van het eindresultaat, gaat het beleid/programma/project naar de volgende fase. Mogelijk is in de volgende fase ook weer sprake van participatie. Of niet. Kennis van de geschiedenis van gebeurtenissen in vorige fasen zijn belangrijke input voor de volgende fase. Daarom is een goede overdracht van belang.

In dit participatieproces was er aandacht voor een goede overdracht naar de volgende fase.

Reflectie op het participatieproces

In dit participatieproces is de participatie en het project afgerond met een overdrachtsdocument voor de volgende fase. Er zijn daarbij wel wat zorgen geuit of de invulling van de samenwerkingsafspraken wel goed worden opgepakt en geborgd. Dat is in lijn met het ontbreken van de inhoudelijke verantwoordelijkheid/borging van dit project (leerpunt 2).

4. Score participatiecriteria

4.1 De participatiecriteria

Op basis van de leerpunten kunnen we het gehele participatieproces beoordelen. Dat doen we aan de hand van onderstaande participatiecriteria.

Participatiecriteria	Score
1. Alle relevante belanghebbenden waren in beeld en geïnformeerd	
2. Alle relevante belanghebbenden hadden gelegenheid om deel te nemen	
3. Alle relevante belanghebbenden hadden kennis van het (besluitvormings)proces	
4. Alle relevante belanghebbenden hadden toegang tot informatie	
5. Alle relevante belanghebbenden hadden invloed op het uiteindelijke eindresultaat	
6. Alle relevante belanghebbenden hadden deelgenomen aan een efficiënt proces	

1. Alle relevante belanghebbenden waren in beeld en geïnformeerd

- Er is vooraf een heldere participatieaanpak gemaakt waarin de verschillende publieksgroepen in beeld zijn gebracht.
- In de uitvoering was er aan het einde van het participatieproces, bij de vertaling naar de inhoud van de uiteindelijke nieuwe regeling, veel tijd nodig voor afstemming met interne collega's (waaronder juridische adviseurs). Deze interne beslissers waren niet in de participatieaanpak meegenomen, en dus ook niet gedurende het participatieproces geïnformeerd. Toen ze het eindresultaat onder ogen kregen, was er nog veel inhoudelijke afstemming nodig. Dat zorgde er voor dat er veel extra tijd nodig was om uiteindelijk tot een goed eindresultaat te komen.
- In de uitvoering was één van de wijkraden het niet eens met het voorstel van de nieuwe subsidieverordening en liet regelmatig van zich horen. Alle wijkraden waren wel vooraf betrokken. De wijkraad die actief van zich liet horen, had vooraf al wel duidelijk gemaakt dat ze graag actief wilden meepraten. Het aanbod om een actieve rol te krijgen in de kerngroep van de wijkraden lag er, maar deze werd niet gepakt. Achteraf gezien had beter op ingespeeld moeten worden, zodat deze rol wel gepakt werd om ze daarmee een stem te geven.

2. Alle relevante belanghebbenden hadden gelegenheid om deel te nemen

- Alle belanghebbenden die vooraf in beeld waren, hadden voldoende gelegenheid om deel te nemen.
- De actieve wijkraad vond dit overigens zelf niet en heeft op verschillende momenten, buiten het proces om, van zich laten horen.

3. Alle relevante belanghebbenden hadden kennis van het (besluitvormings)proces

- Het participatieproces was vooraf goed uitgelijnd. Maar het was uitgelijnd op participatie en niet op de inhoud. Daardoor was de participatie leidend in het uitlijnen van het participatieproces. Verder was de projectleider op de inhoud dezelfde projectleider als voor het proces. Daardoor liepen inhoud en proces door elkaar. Dat had als effect dat het verloop van het participatieproces voor de deelnemers niet altijd helder was, omdat er niet werd gecommuniceerd wanneer een inhoudelijke fase was afgerond.
- Er was geen plek met de broninformatie van het project.

4. Alle relevante belanghebbenden hadden toegang tot informatie

- Er werden verslagen gedeeld van de gesprekken met de kerngroepsleden en nieuwsbrieven voor de deelnemers van de wijkraden. Ook werd er richting de betrokkenen een snelle en goede terugkoppeling gegeven van de participatiegesprekken.
- Er was geen aparte website of communicatie naar de overige publieksgroepen (meeweten voor interne publieksgroepen). Daarnaast was de communicatierol niet bij één persoon in de projectgroep belegd. Doordat dit een gedeelde verantwoordelijkheid was, lag hier te weinig focus op.

5. Alle relevante belanghebbenden hadden invloed op het uiteindelijke eindresultaat

- Het eindresultaat was helder. De deelnemers hebben duidelijk invloed gehad op het uiteindelijke eindresultaat: nieuwe samenwerkingsafspraken.
- De actieve wijkraad had een ander beeld van het gewenste eindresultaat en vond zijn invloed onvoldoende.

6. Alle relevante belanghebbenden hadden deelgenomen aan een efficiënt proces

- Er was voldoende tijd en capaciteit voor het organiseren van dit participatieproces.
- In eerste instantie was de inschatting dat het proces circa 6 maanden zou duren. Uiteindelijk is het 12 maanden geworden, door onvoorziene inbreng van de actieve wijkraad in interne beslissers.

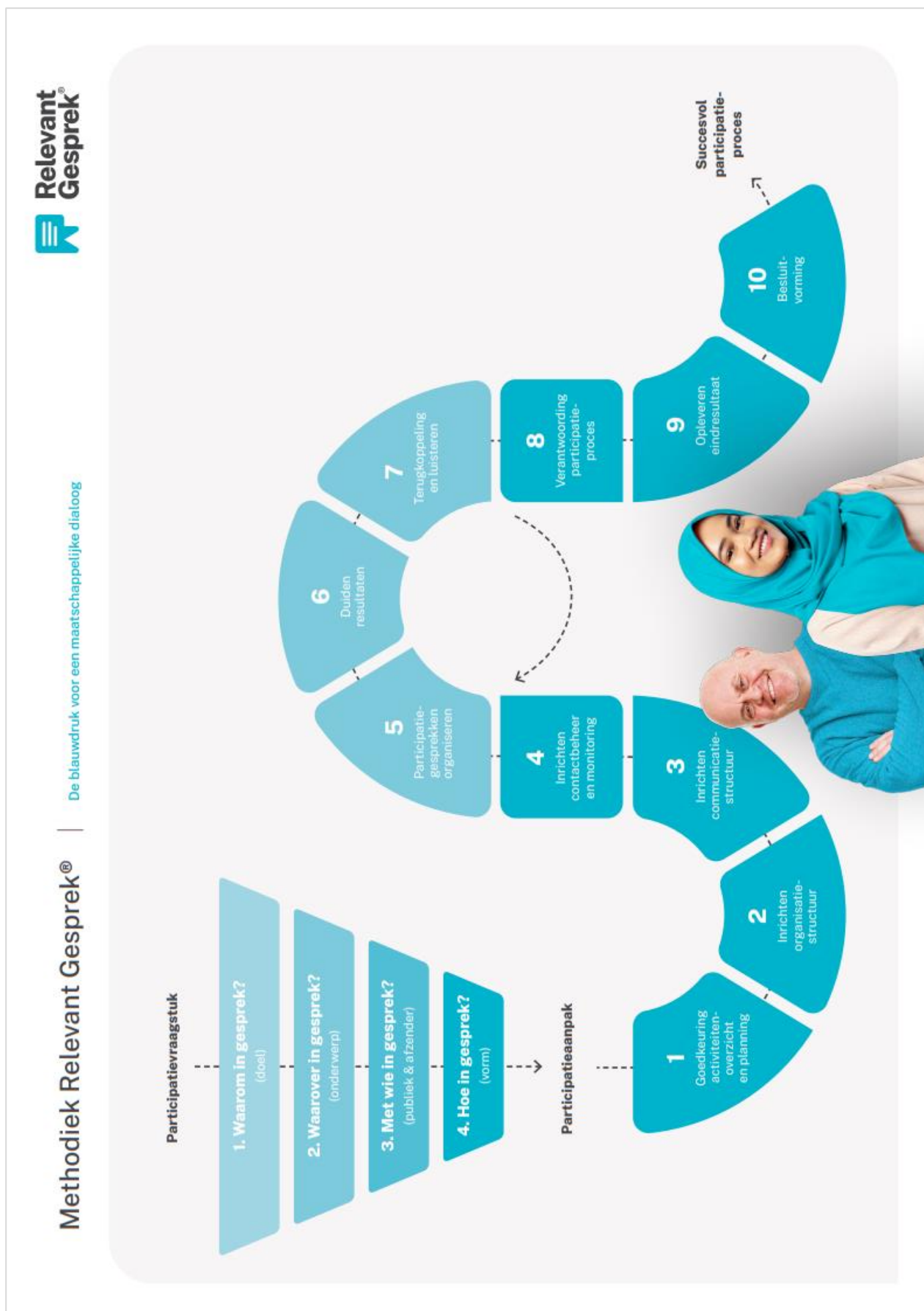
4.2 Conclusie

Het participatieproces heeft positief bijgedragen aan het vooraf bepaalde eindresultaat van nieuwe samenwerkingsafspraken met de wijkorganen. De relevante belanghebbenden hebben daar ruim invloed op gehad.

De belangrijkste leerpunten van het doorlopen participatieproces zijn 1) dat de participatie en inhoud niet door dezelfde persoon begeleid moeten worden. Dit is teveel belasting voor één persoon, waardoor er sneller misstappen worden gemaakt. En 2) dat communicatie naar alle publieksgroepen belangrijk is om iedereen op de hoogte te houden van de voortgang. Door goed projectmanagement en voldoende tijd en capaciteit hebben er goede participatiegesprekken plaatsgevonden die hebben geleid tot de nieuwe regeling.

Bijlage 1. De structuur van een participatieproces

In de evaluatie is gewerkt met de methodiek Relevant Gesprek®, die een heldere structuur geeft aan het participatieproces.

Bijlage 2. Lijst van aangeleverde documenten

Documenten over het participatievraagstuk

- Subsidieverordening Wijkorganen
- Wijkindeling gemeente Enschede januari 2023
- Projectplan vervanging regeling wijkorganen

Documenten over de Participatieaanpak

- Participatieplan

Documenten over de uitvoering

- Dorps- en wijkdemocratie nieuwsbrief 01
- Dorps- en wijkdemocratie nieuwsbrief 02
- Dorps- en wijkdemocratie nieuwsbrief 03
- Factsheet Wijkraden
- Vergelijk subsidieverordening en regeling wijkorganen 2023

Documenten over de oplevering

- Collegevoorstel 2300039837
- Eindverslag participatietraject samenwerking wijkorganen
- Wijziging Participatieverordening artikel 10
- Flyer samenwerking Wijkorganen
- Handreiking voor ambtelijke organisatie
- Uitvoeringsplan
- Raadsvoorstel
- Raadsbesluit 2300044229